

Bohoslužby v Javorníku 22.října 2017

Mt 22, 15-21

Milé sestry, milí bratři, umíte hrát piškvorky? Je to velmi zajímavá hra. Malujete křížky a kolečka a přitom se snažíte dostat toho druhého do bezvýchodné situace. Ať udělá cokoli nemůže již zabránit vašemu vítězství. Možná je to trochu škodolibé, ale je to velmi zajímavý pocit, když najednou vidíte, že už neví, kudy kam. A na druhou stranu určitá bezmocnost, když vidíte, že už nedokážete zabránit vítěznému tahu soupeře. Jistě, je to jen hra. Avšak i taková hra ukazuje cosi ze života. Můžete si dávat pozor, jak chcete, ale dříve či později najednou jste v situaci, která je vlastně bezvýchodná. Nemá dobré řešení, ať uděláte cokoli, bude to špatné, utrpíte ztrátu.

Pocit bezvýchodné situace se nevyhnul ani Ježíši. Začalo to nenápadně, takovým vzbuzením dojmu, že nikdo jiný než Ježíš v tuto chvíli situaci vyřešit nedokáže. Tohoto momentu je dobré si dobře všimnout, protože rozhodně není ojedinělý. Přitom je dobrou taktikou ke ztrátě ostražitosti. Určitě jsme se kolikrát dostali do situace, kdy nám začne někdo říkat, jak jsme důležití, jak právě na nás záleží, aby se něco hnulo k lepšímu. Přitom vlastně o nás vůbec nejde. Nejde o naši důležitost. Jde jen o zisk toho, kdo nás takto přesvědčuje. Problém je v tom, že se to dost těžko dá hned prokouknout. Přeci jen dělá člověku dobře, když někdo poukáže na jeho důležitost, jedinečnost, jeho výjimečnost. Už přeci kdysi dávno to tak zaznělo do lidského ucha pod jedním stromem s lákavým ovocem. Jsi člověk, jsi někdo, kdo má na víc než zůstat ve stínu jakéhosi Boha. Stačí jen věřit tomuto sladkému hlasu a už se člověk veze. Trhá například zakázané ovoce, pouští moc toho zlého do našeho světa. Pozor tedy na vychvalování našich schopností, naší důležitosti. Ne vždy je za tím skutečné ocenění naší hodnoty. Vždyť těm krásným slovům učedníků farizeů a herodiánů předchází nenápadná poznámka. Hledali, jak by Ježíši nastražili léčku.

Samo o sobě by asi takové vychvalování nevedlo k žádné bezvýchodné situaci. Proto následuje určitá výzva k činu. Jsi dobrý, jsi moudrý, na tobě člověče záleží a tak můžeš také rozhodnout jeden důležitý spor. Můžeš udělat jasno v otázce, která nás velice trápí. Takové otázky, které žádají mimořádnou moudrost není radno podceňovat. A v člověku zraje sebevědomá touha dát

zde jasnou odpověď. Mám na to, záleží na mě, tak se musím nějak vyjádřit. Pokušitelé Ježíšovy se tak ptají na otázku daní. Je dovoleno platit daň císaři? Je tedy dovoleno dávat daně někomu, kdo není přímo naším králem, ale sídlí někde daleko, přišel si jako cizinec a silou nás drží ve svém impériu? Je takový krok slučitelný s naší hrdostí, s naší jedinečností jako Božího lidu? Tento podtón nelze v otázce přehlédnout. A je právě ten krok, který má zatlačit Ježíše do kouta. Jako správný Izraelité přeci nemůžeme platit pohanskému císaři. Vždyť to znamená uznat jeho nadvládu nad naší zemí, naším lidem. Je to kolaborace. Jako správný vlastenec by měl tuto praxi odmítnout. Určitě se zavděčí lidu. Ale bude moci být obžalován ze vzpoury a zatčen. Nemůže se z toho dostat, protože schválení daní císaři je zase zrada lidu. Lid ho přestane vnímat, stane se jedním z těch, komu jde vlastně jen o koryto a jiní ho nezajímají. Nezajímá ho, co lid nejvíce trápí.

Na této patové otázce je nebezpečná její umělost. Ono ve skutečnosti lid Boží tato otázka tolik netrápí. Platí daně a za ně se platí správa země. Pokud je nebude platit císaři, bude je platit králi. Platit bude tak jak tak. Pro mnohé rolníky, rybáře či obchodníky toto skutečně není problém číslo jedna. Je-li vůbec problém. Jenže to právě k té bezvýchodnosti patří. Když je tato otázka vznesena někým, kdo má jistou autoritu, zdá se najednou důležitá. Člověk si připadá jak blbec, hlupák, že to dřív nějak neřešil. Přeci to musí být důležité, když se o tom mluví na takové vysoké úrovni, jako jistě rozhovor Ježíše a farizeů je. Takže toto najednou tlačí Ježíše do kouta. Musí se vyjádřit k něčemu, co sice nemá žádnou důležitost, ale jeho vyjádření může mít veliké důsledky. A to je právě to, oč jde těm, kteří chtějí za každou cenu vyhrát. Žádné řešení sami nehledají. Hledají jen cestu, jak vyřadit Ježíše ze hry, jak oslabit jeho autoritu. Hledají cestu, jak ukázat, že oni jsou nad věcí, zatímco Ježíš nemá na výběr. V tom je tedy záludnost otázek a zdánlivého hledání jejich řešení.

Pro nás taková zdánlivá bezvýchodnost může potkat. Najednou se dostaneme do situace, kdy nevíme jak odpovědět, jak se zachovat, aniž bychom někomu ublížili, aniž bychom sami ztratili svou tvář. Na jednu stranu vidíme, že je třeba souhlasit s tím, co se zdá rozumné. Třeba jako u Ježíše, že přeci není dobré podporovat cizí vládu nad Božím lidem. Nebo mnohé otázky, které na nás míří dnes, otázky po vlastenectví, toleranci, otázky, měnící tradiční život církve s odkazem na to, co je obecně přijímáno jako moderní, jako pokrok. Je to situace rozhodování, které se může zdát bezvýchodné tím, že člověk tak nějak cítí, co by měl učinit, protože to, co činil doposud, se nedaří, ztrácí obecnou podporu a zájem. Na druhou stranu ví, že když podlehne, tak možná uspokojí hlas lidu, ale zradí to, čemu sám věří, co jemu samotnému přijde jako dobré. Jak se tedy rozhodnout, jaké najít východisko? Největší problém je v tom, že nějak zareagovat musí. Nedá se mlčet, nedá se dělat mrtvý brouk. I mlčení je vyjádření určitého postoje, i mlčení je prohra.

Bezvýchodné situace jsou těžké, protože svým způsobem člověka zotročují, spoutávají. Ale jak čteme v dnešním textu, mají své řešení. Vždy se dá nějaké řešení najít. Ježíš si pomohl mincí,

kteřou se platí daň, aby vysvětlil, že otázka, která mu byla položena, je trochu mimo. Není prostě důležitá. Existuje něco, co je mnohem důležitějšího. Tím důležitějším je rozlišení mezi lidským a Božím. Možná se to zdá trochu zvláštní. Jak to člověku může pomoci, když řeší naprosto konkrétní otázku, jasný problém? Jak mu to třeba odpoví na to, jestli jako správný Izraelec má platit daň do Říma? Vlastně zcela prostě. Správný Izraelec se nepozná podle toho, jestli platí nebo neplatí daň do Říma, nepozná se podle toho, jestli schvaluje nebo neschvaluje římskou nadvládu. Pozná se podle toho, jak moc vážně bere slovo Hospodinovo, jak moc váže bere své následování. Místo hledání odpovědi na otázku tak Ježíš dává otázce své místo, patřičné souvislosti. Jakoby říkal, že svoboda Božího lidu není postavena na tom, kam se platí daň, ale zda je dáváno Bohu, co mu patří. Když se podíváme na mnohé otázky, které nás tlačí do kouta, zjistíme, že to platí zrovna tak. Východiskem není přijmout pravidla tazatele a dát odpověď, ale odhalit, že jeho otázka vlastně s problémem vůbec nesouvisí. Ono to skutečně u mnoha ožehavých a důležitých otázek kolem nás takto funguje. Svazují nás tím, abychom řešili věci nepodstatné, jakoby by byly tím nejdůležitějším. A ty důležité a podstatné pak opomíjíme, protože zůstávají někde vzadu, protože se na ně nedostane.

Určitá bezvýchodnost situace u nás často souvisí i s tím, co zaznělo na počátku. Jsi dobrý, dobře učíš, můžeš to vyřešit. Člověk se na to rád upne a potom má docela problém. Ono by se dalo říct, že pak se dostane do situace, že chce dát císaři, co patří Bohu. Nemusí to být na první pohled patrné, ale bezvýchodnost mnoha situací souvisí s tím, že si chceme zachovat nějaký ten lidský pohled, lidský přístup. Chceme to vyřešit sami a po svém, protože kdesi v nás je nějak zakotveno, že na to přeci máme. Proto hledáme řešení v oblasti svých možností, sil, zkušeností, názorů. Pak se v tom ale také můžeme pěkně zamotat, protože se ztratí podstata našeho problému a s ní i nalezení východiska.

Podstatou Ježíšova působení je zvěstování dobré zprávy – evangelia. To mluví o obnovení vztahu důvěry, víry mezi Bohem a člověkem. Poznáváme, že bylo chybou vzít kdysi vše jen do svých rukou, protože nedokážeme tak dobře rozlišit, co je dobré a co je zlé. Potřebujeme zde Boží pomoc a ta k nám v Ježíši Kristu přichází. Můžeme poznávat, že nejsme císařovi, ale Boží. Proto sami sebe máme Bohu odevzdávat. To znamená nejen k němu v modlitbě volat, ale také naslouchat jeho slovu, kterým na naši modlitbu odpovídá.

Život nás staví do mnoha situací, které nejsou příjemné a zdají se kolikrát i prohrané. Nevíme si rady, místo úspěchu přichází jen prohry, místo pokoje bouře. Je lákavé najít mnoho problémů, věcí, které se dají označit jako příčina a věřit, že tudy vede cesta k řešení. Jenže to nejlepší, co se nám nabízí, přichází v Ježíšových slovech, která říkají, že Bůh je zde s námi a nese toto naše břemeno. Vždyť mnozí už mysleli, že prohrál. Nejen při této záludné otázce, ale i později, když visel na kříži. A hle, právě tato z našeho pohledu prohra byla východiskem z naší situace. Proto smíme mít stále naději, i když se zdá, že je všem nadějím konec. Patříme přeci Bohu. Dejme tak Bohu, co je Boží, ať nalezneme život v pokoji a skutečné svobodě.

Pane Ježíši, ukazuješ nám, že nebudeme svobodni a pokojní, dokud ty sám nevejdeš do našeho života. Prosíme tedy, přijď a přebývej mezi námi, přijď a pomoz nám najít cestu tam, kde si již sami nevíme rady.

Amen.

p { margin-bottom: 0.25cm; line-height: 120%; }